

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové a soudců Tomáše Langáška a Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **J. T.**, zastoupená JUDr. Josefem Havlůjem, advokátem, sídlem Ostrovského 253/3, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 4. 2020, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 1. 2021, č. j. 54 Ad 8/2020 - 52,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 11. 2004, č. j. X, přiznala žalobkyni starobní důchod ve výši 2 332 Kč měsíčně ode dne 23. 7. 2003 (dále též „*rozhodnutí o přiznání důchodu*“) podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni 23. 7. 2003, a podle čl. 18 Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o sociálním zabezpečení (č. 55/2001 Sb. m. s., dále jen „*mezinárodní smlouva s Rakouskem*“).

[2] Žalobkyně dne 11. 1. 2019 požádala o provedení nového výpočtu starobního důchodu. Tuto žádost žalovaná posoudila jako žádost o přepočtení starobního důchodu

dle přechodného ustanovení čl. 87 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. 4. 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 883/2004“ nebo též „evropské koordinační nařízení“), použitelného v České republice ode dne 1. 5. 2010. Žalovaná na základě přepočtu provedeného dle evropského koordinačního nařízení rozhodnutím ze dne 27. 1. 2020, č. j. X, zvýšila žalobkyni starobní důchod ode dne 1. 5. 2010 (den použitelnosti nařízení) na částku 5 107 Kč měsíčně (dále též „rozhodnutí o přepočtu důchodu“). Námitky, jimiž žalobkyně požadovala, aby jí byl zvýšený starobní důchod přiznán a vyplacen zpětně již od roku 2003, kdy začala starobní důchod pobírat, žalovaná zamítla rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku.

[3] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou, v níž tvrdila nesprávnost výpočtu výše starobního důchodu v rozhodnutí o přiznání důchodu z roku 2004. Rovněž se domnívala, že žalovaná měla provést přepočet dle evropského koordinačního nařízení zpětně s účinností ode dne 23. 7. 2003, k němuž začala starobní důchod pobírat.

[4] Krajský soud v Českých Budějovicích žalobu zamítl rozsudkem označeným v záhlaví. Vysvětlil, že v řízení, v němž je přezkoumávána zákonnost rozhodnutí o přepočtu důchodu z roku 2020 (resp. rozhodnutí o námitkách), nemohou být úspěšné námitky směřující proti rozhodnutí o přiznání důchodu z roku 2004. Rozhodnutí z roku 2004 již nelze napadnout žalobou ve správním soudnictví z důvodu uplynutí lhůty pro podání žaloby. Toto rozhodnutí nepředstavovalo ani závazný podklad v řízení o přepočtu důchodu, v němž nadto žalovaná vycházela z odlišné právní úpravy než v řízení o přiznání důchodu. Krajský soud dále uvedl, že mu není znám osud žaloby ze dne 25. 5. 2006 podané žalobkyní u Obvodního soudu pro Prahu 2 (o zaplacení částky 60 674 Kč), na kterou poukazovala v nyní přezkoumávaném řízení a v níž (dle svého tvrzení) rozporovala správnost výpočtu důchodu. Dle krajského soudu nebylo možno tuto žalobu pokládat za žalobu směřující proti rozhodnutí žalované o přiznání důchodu z roku 2004, nýbrž se jednalo o žalobu na plnění podanou v občanskoprávním řízení. Žaloba navíc nebyla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě od doručení rozhodnutí. Krajský soud konstatoval, že skutečnost, že se žalobkyně dříve nebránila proti rozhodnutí o přiznání důchodu, nemůže zhojit až v nyní projednávaném řízení. Námitky proti rozhodnutí o přiznání důchodu z roku 2004 tak nemohly být úspěšné, neboť se nevztahovaly k řízení o přepočtu důchodu.

[5] Proti samotnému přepočtu důchodu žalobkyně v žalobě žádné námitky nevznesla, a proto se krajský soud s ohledem na dispoziční zásadu nezabýval výpočtem (resp. přepočtem) starobního důchodu, který žalovaná provedla v řízení o přepočtu dle evropského koordinačního nařízení. Nad rámec uvedeného však krajský soud neshledal přepočet důchodu v rozporu s právními předpisy.

[6] Krajský soud dále uvedl, že nařízení č. 883/2004 se stalo v České republice použitelným ode dne 1. 5. 2010. Z tohoto důvodu byl rozhodnutím žalované o přepočtu zvýšen starobní důchod žalobkyně až od tohoto dne, tedy ode dne použitelnosti nařízení 1. 5. 2010. Krajský soud zároveň poukázal na skutečnost, že čl. 87 odst. 5 nařízení č. 883/2004 sice umožňuje přezkum (a přepočet) důchodu vypočteného na základě právní úpravy účinné přede dnem jeho použitelnosti, avšak nezakládá státům povinnost

pokračování

vyplacení rozdílu mezi důchodem již vyplaceným (resp. přiznaným) v uplynulých letech (podle dříve platných a účinných právních předpisů) a důchodem přiznaným na základě evropského koordinačního nařízení. Krajský soud proto odmítl názor žalobkyně, že jí měl být starobní důchod vypočtený dle nařízení č. 883/2004 přiznán již ode dne přiznání původní výše starobního důchodu (tj. ode dne 23. 7. 2003) a od tohoto dne rovněž doplacen.

[7] Závěrem krajský soud shrnul, že žalobkyně formulovala námitky nesrozumitelně a toliko v obecné rovině, bez poukazu na konkrétní vady a právní předpisy, o něž by opírala svou argumentaci. Krajský soud proto s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu poznamenal, že kvalitu a obsah vydaného rozsudku předurčuje kvalita žaloby a úkolem krajského soudu není za žalobkyni konkrétní námitky domýšlet a dotvářet.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[8] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž namítala, že krajský soud nesprávně vyhodnotil její žalobní námitku týkající se nesprávně stanovené výše starobního důchodu jako nekonkrétní, přestože v žalobě odkázala na dřívější žalobu ze dne 25. 5. 2006, která obsahuje vylicení veškerých pochybení, k nimž došlo při přiznání důchodu v roce 2004. Stěžovatelka dále v kasační stížnosti poukázala na argumentaci obsaženou v žalobě ze dne 25. 5. 2006, v níž rozporovala tehdejší výpočet provedený žalovanou podle zákona o důchodovém pojištění a mezinárodní smlouvy s Rakouskem. Přestože jsou tato tvrzení dle stěžovatelky konkrétní, soud k nim při vydání napadeného rozsudku nepřihlédl.

[9] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry vyslovenými v rozsudku krajského soudu. Výpočet starobního důchodu provedený v roce 2004 nebyl předmětem posuzování v rozhodnutí o přepočtu důchodu z roku 2020. Žalovaná přesto z opatrnosti rekapitulovala též způsob výpočtu stěžovatelčina starobního důchodu užitý v roce 2004 podle tehdejších právních předpisů (včetně srovnávacího výpočtu dle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který byl pro stěžovatelku v roce 2004 výhodnější). Žalovaná rovněž poukázala na způsob výpočtu užitý pro přepočet důchodu v roce 2020 podle evropského koordinačního nařízení. Dále upozornila, že o zvýšení stěžovatelčina starobního důchodu sice rozhodla ode dne 1. 5. 2010, avšak doplatek důchodu jí náleží pouze za období pěti let zpětně od uplatnění nároku [§ 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění], tj. ode dne 11. 1. 2014.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud úvodem potvrzuje hodnocení krajského soudu o nedostatečně a nekonkrétně formulovaných žalobních bodech. Pokud v této souvislosti stěžovatelka v kasační stížnosti poukazovala na to, že v žalobě odkázala na žalobu z roku 2006, čímž

naplnila požadavek na řádnost a konkrétnost uplatněných žalobních tvrzení, Nejvyšší správní soud této argumentaci nepřisvědčil. Jak uvedl již rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, č. 835/2006 Sb. NSS: „Žalobce je též povinen vylicít, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti“. Skutečnost, že stěžovatelka v žalobě proti rozhodnutí žalované o přepočtu důchodu z roku 2020 zmínila vedle dalších okolností rovněž jinou dřívější žalobu (týkající se nadto výpočtu důchodu provedeného v roce 2004), nelze považovat za dostatečné vylicení konkrétních nezákonných kroků žalované. Hodnocení krajského soudu stran nedostatečně konkrétně formulovaných žalobních námitek je proto přiléhavé.

[12] Stěžovatelka pak v kasační stížnosti zcela pomíjí, že tvrzení rozporující správnost původního výpočtu, který žalovaná provedla v rozhodnutí o přiznání důchodu v roce 2004 (podle tehdejšího znění zákona o důchodovém pojištění a mezinárodní smlouvy s Rakouskem), krajský soud správně vyhodnotil jako irelevantní pro nyní posuzovanou věc. Ve vztahu ke zprostředkovaným „žalobním tvrzením“ obsaženým v žalobě z roku 2006 (podané u Obvodního soudu pro Prahu 2) krajský soud uzavřel, že námitky rozporující výpočet důchodu v rozhodnutí o přiznání důchodu z roku 2004 jsou námitkami zjevně nedůvodnými, neboť se nevztahují k nyní projednávanému řízení a rozhodnutí o přepočtu důchodu (provedenému na základě odlišné právní úpravy (evropského koordinačního nařízení). V podrobnostech Nejvyšší správní soud odkazuje na body 13 až 20 odůvodnění napadeného rozsudku. Stěžovatelčino tvrzení, že krajský soud k obsahu spisu a předložených listin nepřihlédl, proto neodpovídá úvahám, které krajský soud srozumitelně v rozsudku vyslovil.

[13] S klíčovou argumentací krajského soudu týkající se nemožnosti zhojit dřívější nedostatečnou obranu proti jinému správnímu rozhodnutí v nyní projednávané věci stěžovatelka nijak nepolemizuje a v kasační stížnosti (stejně jako v žalobě) nijak konkrétně neuvedla, proč by případná chyba ve výpočtu důchodu přiznaného v roce 2004 měla mít dopad na správnost přepočtu výše důchodu v roce 2020 (provedeného dle odlišné právní úpravy). Stěžovatelka správnost přepočtu výše důchodu v roce 2020 nerozporuje, nýbrž toliko tvrdí, že tento výpočet a jemu odpovídající zvýšení důchodu měly být s ohledem na tvrzené dřívější pochybení žalované promítnuty zpětně až ke dni přiznání důchodu (23. 7. 2003).

[14] Takový postup však právní úprava neumožňuje. Podle přechodného ustanovení čl. 87 odst. 5 nařízení č. 883/2004 *nároky osoby, které byl přede dnem použitelnosti tohoto nařízení vyplácen v některém členském státě důchod, lze na žádost dotčené osoby s ohledem na toto nařízení přezkoumat*, nicméně podle odst. 1 téhož článku *toto nařízení nezakládá žádný nárok za dobu přede dnem použitelnosti tohoto nařízení*. Nejvyšší správní soud se proto i v tomto ohledu ztotožňuje se závěry krajského soudu, že evropské koordinační nařízení nezakládá státům povinnost k vyplacení rozdílu mezi výší důchodu přiznanou v minulosti (podle dříve platných a účinných právních předpisů) a výší důchodu přiznanou na základě přepočtu opírajícího se o přechodné ustanovení čl. 87 odst. 5 evropského koordinačního nařízení. Článek 87 odst. 1 tohoto nařízení naopak výslovně potvrzuje,

pokračování

že nařízení nezakládá přímo retroaktivní účinky. Zbývá poznamenat, že „dnem použitelnosti“ nařízení č. 883/2004, o němž hovoří jeho čl. 87 odst. 1 i 5, není již den jeho platnosti (20. 5. 2004), nýbrž v souladu s čl. 91 až den, kdy vstoupilo v platnost jeho prováděcí nařízení (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009), tedy den 1. 5. 2010.

[15] Nejvyšší správní soud shrnuje, že krajský soud dospěl v napadeném rozsudku ke správnému právnímu závěru, že proti tvrzeným vadám rozhodnutí o přiznání důchodu z roku 2004 nemůže stěžovatelka úspěšně brojit žalobou proti rozhodnutí o přepočtu důchodu z roku 2020. Správná je rovněž úvaha krajského soudu, že výše důchodu stanovená po přepočtu dle článku 87 odst. 5 evropského koordinačního nařízení č. 883/2004 nemůže mít dopad na nároky stěžovatelky z období přede dnem použitelnosti tohoto nařízení, tedy přede dnem 1. 5. 2010.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Na základě výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobkyně (stěžovatelka) neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 2 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. května 2022

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu